

geloofstraditie

Een leeskamer in het Grote Huis. Een handreiking bij het lezen van teksten uit twintig eeuwen christelijke geloofstraditie, dr. Ewald Mackay;
uitg. De Banier, Apeldoorn, 2016; ISBN 978 94 6278 644 8; 234 blz.; € 12,95.

Van Polycarpus tot C. S. Lewis

tekst drs. J. A. Schouls
beeld Cees van der Wal

We leven in een beeldcultuur, de digitale media dringen zich altijd en overal aan ons op. Een van de schadelijke bijwerkingen is de ontleding. Niet alleen de leesvaardigheid gaat achteruit, maar ook de werking van het lezen voor je persoonlijk leven. We gaan dan iets wezenlijks missen!

Ewald Mackay weet wat lezen is en wat de grote betekenis daarvan is voor het christelijk leven. Hij voert een pleidooi om kennis te maken met het Grote Huis, de christelijke geloofstraditie die ons nagelaten is in geschriften. Zoals het Joodse leerhuis, dat in de diaspora de traditie bestudeerde en daarmee de Joodse identiteit vormgaf, is het belangrijk dat ook wij een huis hebben waarin we in verbondenheid met de kerk der

eeuwen leren en leven. Mackay voerde hiervoor een pleidooi in zijn "Het Grote Huis. Christelijke geloofstraditie in een (post)moderne wereld" (2013).

Om dit leerproces op gang te helpen doet Mackay nu een handreiking. In een nieuwe pennenvrucht heeft hij 25 teksten uit de christelijke geschiedenis geselecteerd, beginnend bij het verslag van het martelaarschap van Polycarpus uit de Vroege Kerk tot een vertaalde tekst uit "The Four Loves" van C. S. Lewis.

Zo wandelen we de route van christenen vanaf het vroegste christendom, via middeleeuwen en Reformatie, tot in de 20e eeuw. We ontmoeten Justinus de Martelaar en Augustinus, middeleeuwen zoals Benedictus, Anselmus, Bernardus en Thomas a Kempis. De tijd van de (Nadere) Reformatie met bekenden als Luther, Zwingli en Calvijn, Voetius en Brakel. De (post)moderne periode levert een bont gezelschap op met mensen zoals Pascal, Edwards, Kierkgaard en Groen van Prinsterer. Christenen die vanuit een diep Godsbesef een profetisch geluid lieten horen. Naast deze bekenden heeft Mackay ook enkele onbekenden opgeno-

men, zoals Johannes Hermannus Schacht en Isaac van Dijk, mensen voor wie de omgang met God realiteit was.

Leesgeschiedenis

Mackay heeft duidelijk niet het oog op gevorderden in de leescultuur. Hij probeert mensen van vandaag mee te nemen in de leeservaring. In de inleiding mogen we meepröven wat zijn eigen leeservaringen zijn, hoe hij christenen in hun boeken ontmoet en hoe hij met hen als het ware in gesprek gaat. Hoe verrijkend is dit voor je leven!, is zijn boodschap.

Na de inleiding, waarin hij ook ingaat op de leesgeschiedenis van de kerk en het lezen in onze (post)moderne tijd, introduceert Mackay de gekozen teksten. Hij deelt mee hoe hij de desbetreffende schrijver op het spoor is gekomen en wat die voor hem betekent. Vervolgens geeft hij inzicht in het leven van de schrijver en plaatst hem in de culturele en maatschappelijke context.

Met dit in het achterhoofd kunnen we de tekst gaan lezen. De gekozen teksten zijn niet lang, enkele bladzijden. Daarna volgt een aantal vragen, waardoor je de tekst bewuster kunt lezen en met elkaar

kunt bespreken. Er zijn enkele vragen die bedoeld zijn om helder te krijgen wát er meegedeeld wordt, om de kern eruit te halen. Ze helpen ons, zeker als we onervaren lezer zijn, om bewuster te lezen. Ten slotte wordt er een bezinningsvraag gesteld. Vaak gaat het om een "spiegelvraag", bijvoorbeeld, "Wat laat de spiegel der navolging die a Kempis voorhoudt aan ons persoonlijk zien?"

Opvallend bij de vragen is dat ze de lezer aan het denken en mediteren zetten, niet tot kritiseren. Mackay wil via de teksten vooral stimuleren om de positieve boodschap van deze christenen op te pakken. De vraag naar leerstellige waarheid wordt gesteld bij Luther en Zwingli, niet bij de anderen. Dat is opmerkelijk. Stiekem denk ik dat het daar wel kan lijden; voor hen was de Schrift absolute norm. Normatieve vragen stellen vanuit het reformatorsch belijden pakt waarschijnlijk niet bij ieder fragment goed uit. Mijns inziens kun je goed de waardevolle elementen van schrijvers uit de vroegchristelijke en middeleeuwse tijd honoreren en als leerpunten voor je eigen leven gebruiken en tevens de beperkingen van hen benoemen.

Vroeg of laat kom je bij verder lezen in christelijke geschriften zaken tegen die vragen oproepen.

Mackay hoopt ons door het lezen meer oog te laten krijgen voor de katholiciteit van de kerk: Christus' kerk is een kerk van alle eeuwen. Dat betekent breder kijken dan alleen de eigen reformatische traditie. Een loffelijk streven, in overeenstemming met wat we belijden in de Apostolische Geloofsbelijdenis. Ondertussen mogen we wel de vraag stellen wat in overeenstemming is met de Heilige Schrift.

Voor wie is deze "leeskamer" bestemd? Ik denk dat het geschikt is voor het onderwijs (bovenbouw vwo, hbo), een leeskring in de kerkelijke gemeente of zomaar een informele vriendenkring. Het is verrijkend als we christelijke geschriften uit het verleden in een klein gezelschap met elkaar bespreken. Er is genoeg op de markt. Zo ontmoeten we niet alleen medechristenen uit het verleden, maar ook elkaar. De gespreksvragen kunnen eenvoudig zijn: Wat is de kernboodschap? Wat vond je opmerkelijk? Welk leerpunt haal je uit de tekst? Wat riep vragen bij je op? Gespreksstof genoeg.

pastoraat

Karakter of geloof?, H. van Groningen;
uitg. Den Hertog, Houten, 2016;
ISBN 978 90 3312 734 2; 107 blz.; € 11,50.

"Karakter of geloof?" behandelt thema's zoals: "wie ben ik eigenlijk?" en "karakters en geloofsbeleving".

Relatie tussen geloof

tekst Nico van der Voet
beeld RD, Anton Dommerholt

U bakt er in eigen ogen weer helemaal niks van op een slechte maandag. Op het werk of thuis loopt het niet lekker. Uw oude vader is ook al niet tevreden over u, vermoedt u. God lijkt ver weg. Wat denkt u als u zich 's avonds somber voelt over de voorbije dag? Is dit droefheid voor God vanwege de zonden? Of is die somberheid gewoon een karaktertrek?

Als u daarover doordenkt, zou het er zomaar mee te maken kunnen hebben dat u de lat voor uzelf te hoog legt in uw geloofsleven of in uw gewone leven. De relatie tussen geloof en karakter (trekken) kan ingewikkeld zijn. Het is ook boeiend om over deze zaken na te denken.

Dat laatste doet H. van Groningen. Hij is directeur van Stichting

De Vluchtheuvel en ouderling van de gereformeerde gemeente te Kapelle-Biezeling. Als zodanig is hij vertrouwd met hulpverleningsvragen en met pastorale vragen. Die komen samen als je nadenkt over geloof en karakter. Van Groningen schrijft vooral als pastor.

Hij neemt de vragen en ervaringen van mensen serieus. Hij verbindt die voortdurend met Gods Woord. Tegelijkertijd doet hij recht aan visies uit de hulpverlening. Er is weleens discussie over hoe pastoraat en hulpverlening zich tot elkaar verhouden. Dit boekje is er een mooi voorbeeld van hoe pastoraat en hulpverlening als in een huwelijk samenkomen: ze zijn te onderscheiden en tegelijk een eenheid.

De auteur schrijft voor gewone gemeenteleden. Hij vermijdt beroepstaal en geeft geen wetenschappelijke analyses of citaten.

Hij voegt aan het einde van een hoofdstuk vragen toe, zodat het boek geschikt is om op een kring te bespreken.

"Karakter of geloof?" behandelt de volgende thema's: wie ben ik eigenlijk? (over karakter, ziel en lichaam); hoe kom je aan je karakter?; verschillende karakters en geloofsbeleving; een verstandelijk, een gevoelsmatig en een wilskrachtig karakter; het karakter van God; de invloed van geloofscultuur op je karakter; omgaan met je eigen en andermans karakter, en ten slotte: je karakter in de eeuwigheid.

Van Groningen maakt de keus zijn karaktertypering niet te verbinden met die van bestaande en veelgebruikte theorieën, bijvoorbeeld de DISC-profielen. Er zijn volgens die theorie daadkrachtige, interactieve, consciëntieuze en stabiele mensen. Nee, hij gebruikt